

ROOV

1 PO ED 5

NENAEPORUE

SI ED DLEREW

NEE NETOLSEG

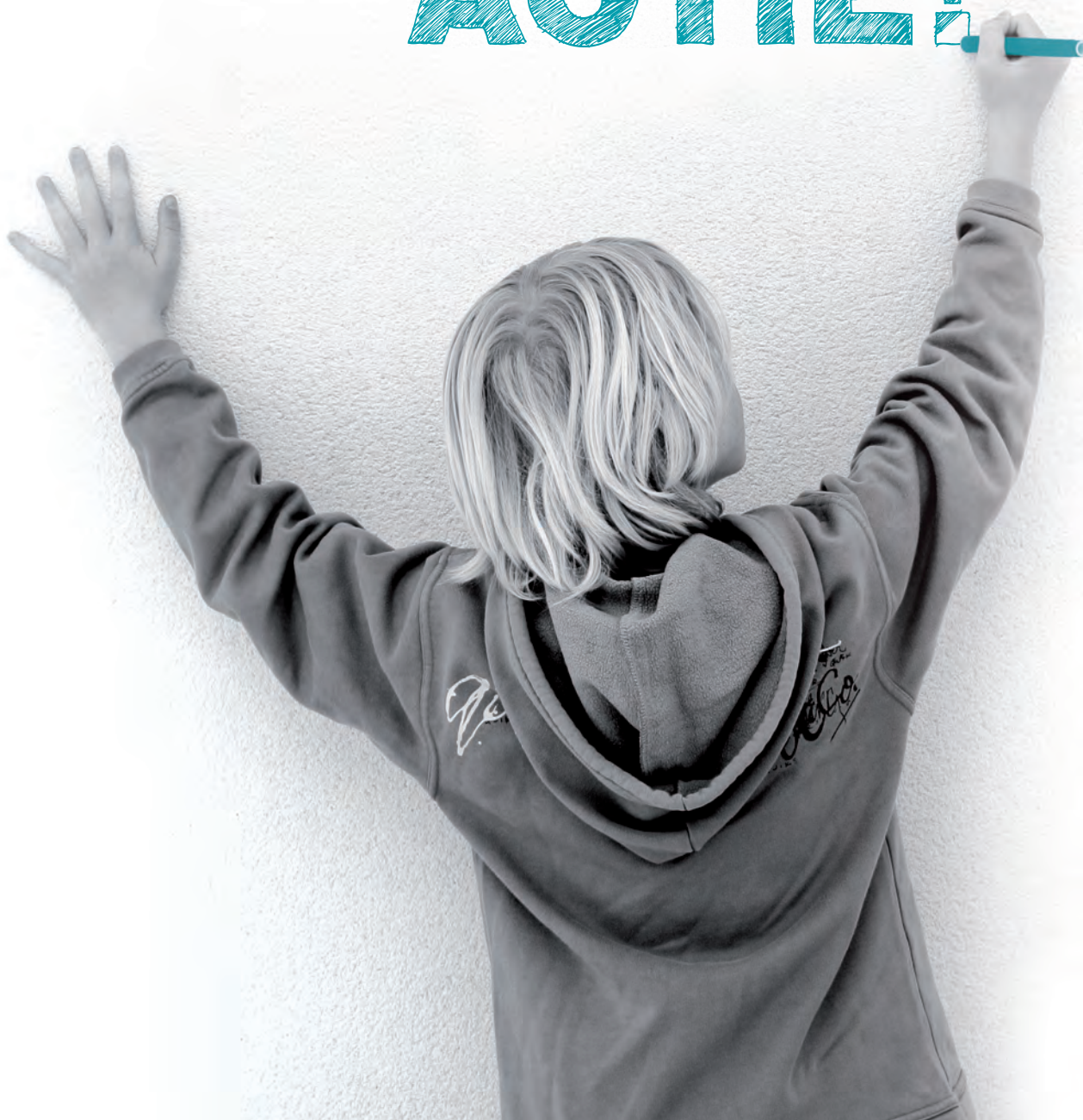
KEOB

**VOOR
1 OP DE 5
EUROPEANEN
IS DE WERELD
EEN GESLOTEN
BOEK**

**EU EXPERTGROEP VAN DESKUNDIGEN
OVER ALFABETISERING**

SAMENVATTING, SEPTEMBER 2012

**KOM IN
ACTIE!**





EU EXPERTGROEP VAN DESKUNDIGEN OVER ALFABETISERING SAMENVATTING

Dit rapport is bedoeld om Europese landen wakker te schudden over de alfabetiseringscrisis waarmee alle landen kampen. Daarbij dienen we ons te realiseren dat lezen en schrijven veel meer is dan een techniek of een vaardigheid. Geletterdheid draait om zelfvertrouwen en het vermogen om in de samenleving te functioneren als individu, als actieve burger, als werknemer of als ouder. Het is tijd dat onze samenlevingen deze crisis onder ogen zien en samen in actie komen om de alfabetiseringscijfers te verbeteren en ongeletterdheid tegen te gaan. We leven wat dit betreft in een paradox: terwijl het digitale tijdperk almaar meer geletterdheid vereist, blijven miljoenen Europeanen van alle leeftijden hopeloos achter.

Veel te vaak gaan we ervan uit dat iedereen kan lezen en schrijven, informatie kan verwerken en op een kritische manier met de beschikbare informatiebronnen kan omgaan. Ook gaan we er te vaak van uit dat geletterdheid een zaak is van leraren, van de school of van de overheid. Maar juist omdat lees- en schrijfvaardigheden zoveel aspecten van ons sociaal en economisch functioneren raken, moeten uiteenlopende partijen mee helpen zoeken naar een oplossing.

Dit rapport bespreekt de belangrijkste en meest urgente problemen en mogelijke oplossingen om ervoor te zorgen dat iedere inwoner in Europa voldoende geletterd wordt.

DE PROBLEMEN EN DE MOGELIJKHEDEN:

WAAROM GELETTERDHEID ZO BELANGRIJK IS

GROTE AANTALLEN BURGERS IN DE EU BESCHIKKEN NIET OVER DE VEREISTE LEES- EN SCHRIJFVAARDIGHEDEN

Goede lees- en schrijfvaardigheden zijn essentieel om in Europa de levens van burgers te verbeteren en een sterke en duurzame economische groei te bevorderen. Geletterdheid stimuleert het individu om zijn capaciteiten op het gebied van reflectie, kritisch inzicht en empathie te ontwikkelen; essentieel voor persoonlijk welzijn. Als we de veelzijdigheid aan vaardigheden en de daarmee samenhangende productiviteit van de beroepsbevolking niet vergroten, zullen we Europa's demografische en sociaaleconomische uitdagingen nooit het hoofd kunnen bieden. Het probleem van laaggeletterdheid is zeker op te lossen. Zo zijn er verscheidene landen die al maatregelen hebben genomen om de alfabetiseringsniveaus te verhogen, en zij hebben positieve, kosteneffectieve resultaten geboekt. Maar er moet nog veel meer gebeuren.

Verbazingwekkend veel Europeanen zijn onvoldoende geletterd. Uit nationale en internationale onderzoeken blijkt dat grofweg een op de vijf volwassenen en een op de vijf 15-jarigen niet over de leesvaardigheden beschikt die nodig zijn in een moderne maatschappij te functioneren.

Betere geletterdheid voor
**INDIVIDUELE
PERSONEN**

- Groter ambitieniveau
- Sterker zelfbeeld en ontwikkeling
- Hogere lonen

- Meer burgerparticipatie
- Betere onderwijs- en werkgelegenheidskansen

Geletterdheid is in het hedendaagse Europa een fundamentele vereiste voor burgers van alle leeftijden. Door veranderingen in werk, economie en samenleving wordt dit enkel duidelijker. Geletterdheid is belangrijk omdat:

- de arbeidsmarkt steeds betere lees- en schrijfvaardigheden vereist;
- maatschappelijke burgerparticipatie in de digitale wereld steeds sterker afhankelijk is van geletterdheid;
- de digitalisering het karakter en het belang van geletterdheid in de maatschappij verandert, want bij vrijwel alle maatschappelijke, burgerlijke en economische interactie en communicatie draait het immers om het geschreven woord;
- de bevolking verouderd en haar geletterdheid, inclusief haar digitale geletterdheid, dringend geactualiseerd moet worden;
- armoede en laaggeletterdheid vastzitten in een vicieuze cirkel, waarbij de een de ander versterkt; en
- door toenemende mobiliteit en migratie geletterdheid steeds vaker een meertalig karakter krijgt, waarbij uiteenlopende culturele en taalkundige achtergronden een rol spelen.

We leven in een paradox: terwijl lezen en schrijven in onze digitale wereld belangrijker en relevanter dan ooit zijn, zijn onze vaardigheden op dit punt hopeloos verouderd. Aan deze zorgwekkende situatie moet dringend iets worden gedaan.

INVESTEREN IN GELETTERDHEID IS CRUCIAAL VOOR HET WELZIJN VAN BURGERS EN IS OOK ECONOMISCH VAN GROOT BELANG

Initiatieven om het niveau van geletterdheid van burgers van alle leeftijden te verbeteren, hebben ook een economisch belang. Zij leveren voor zowel individuele personen als de maatschappij als geheel veel op, dat zich op termijn in miljarden euro's kan vertalen. Geletterdheid verbeteren is een essentiële voorwaarde voor de toekomstige economische groei van de EU en voor het welzijn van haar burgers. Maar meer nog dan materiële winst moeten we bedenken dat geletterdheid de kern vormt van ons mens-zijn. Zelfvertrouwen is dan misschien geen kwantificeerbare economische waarde, maar de daaruit voortvloeiende wens om succesvol te zijn, stimuleert wel degelijk economisch en maatschappelijk succes.

Betere geletterdheid voor de
SAMENLEVING

- Verbetert gezondheid en welzijn
- Vermindert armoede
- Vermindert ongelijkheid
- Vergroot sociaal kapitaal

- Creëert een eerlijker, welvarender en innovatiegericht Europa

Er bestaan enkele wijdverbreide misvattingen over de aard en de omvang van geletterdheid in Europa en over de mogelijke oplossingen. Omdat deze misvattingen zowel bij individuele burgers als bij beleidsmakers voortbestaan, staan zij de ontwikkeling van geletterdheid in de weg. Om werkelijke vooruitgang te boeken, zullen we daarom eerst deze mythes de wereld uit moeten helpen.

EEN AANTAL MISVATTINGEN

MISVATTINGEN DE FEITEN

„Laaggeletterdheid komt toch alleen in ontwikkelingslanden voor. Toch niet in Europa!?”	Een op de vijf Europese 15-jarigen en bijna een op de vijf volwassenen bezit niet de vereiste lees- en schrijfvaardigheden om met succes in een moderne samenleving te functioneren.
„Laaggeletterdheid is probleem door en van migranten. Het is niet van toepassing op mensen die geboren en getogen zijn in Europese landen.”	De overgrote meerderheid van de kinderen en volwassenen met slechte lees- en schrijfvaardigheden zijn geboren en getogen in het land waarin zij leven en hebben de onderwijstaal van dat land als moedertaal.
„Alleen mensen in die in de marge van de maatschappij leven hebben problemen met lezen en schrijven.”	Een op de vijf volwassenen in Europa kan onvoldoende lezen en schrijven en de meesten van hen hebben een baan.
„Sommige mensen kunnen gewoon niet leren lezen en schrijven.”	Bijna iedereen die moeite heeft met lezen en schrijven, kan deze vaardigheden met de juiste hulp op een goed peil brengen. Alleen mensen met ernstige cognitieve problemen zijn niet in staat om functionele geletterdheid te ontwikkelen.
„Het is de taak van de school om kinderen te leren lezen en schrijven.”	Scholen spelen een belangrijke rol, maar zijn niet de enige verantwoordelijken. De meest uiteenlopende actoren spelen een rol in het bevorderen van geletterdheid - van ouders en leeftijdgenoten tot gezondheidsdiensten en andere instanties. Na het formeel onderwijs zijn werkgevers een belangrijke factor, met positieve resultaten voor werkgever én werknemer.
„Dyslexie is een ongeneeslijke aandoening; daar moeten mensen mee leren leven. Daar is niets aan te doen.”	Tegenwoordig wordt steeds vaker van kinderen verwacht dat ze allemaal in een bepaald tempo en met dezelfde methodologie leren lezen en schrijven. Kinderen die wat minder gemakkelijk lezen, krijgen al snel het etiket dyslectisch opgeplakt. De diagnose zou »leesprobleem» moeten zijn, en de nadruk zou moeten liggen op het oplossen van dit probleem. Elk kind kan in principe leren lezen en schrijven.
„Het is te tijdrovend, te moeilijk en te duur om de vaardigheden van moeizame lezers te verbeteren. Het is gewoon niet de moeite waard.”	Programma's om de geletterdheid van moeizame lezers te verbeteren zijn zeer succesvol en buitengewoon kosteneffectief. Deze investering betaalt zichzelf gedurende het leven van een persoon tientallen en mogelijk zelfs honderden malen terug.
„Na de eerste jaren hebben ouders geen invloed meer op de lees- en schrijfvaardigheden van hun kinderen.”	De houding van ouders en hun inspanningen om kinderen tot lezen en schrijven aan te moedigen zijn gedurende de hele lagere- en middelbare schooltijd van grote invloed op de geletterdheid van hun kinderen.
„Wanneer kinderen de basisschool verlaten is het te laat om nog iets aan hun lees- en schrijfvaardigheden te doen.”	Miljoenen kinderen kunnen aan het begin van de middelbare school wel lezen, maar niet genoeg om het ook in het voortgezet onderwijs goed te doen. Met gespecialiseerde hulp kunnen deze jongeren goede of zelfs uitstekende lees- en schrijfvaardigheden ontwikkelen.

OP WEG NAAR OPLOSSINGEN: EEN COÖPERATIEVE AANPAK

GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID

Geletterdheid werd te lang gezien als uitsluitend een zaak van het onderwijssysteem. Laaggeletterdheid is een maatschappelijk probleem met enorme gevolgen voor onze ambities en strategieën op het gebied van volksgezondheid, werkgelegenheid, digitale participatie, e-overheid, burgerparticipatie, armoede en sociale inclusie. Om daadwerkelijke verbeteringen te brengen in het alfabetiseringsniveau, moeten we in het hele politieke spectrum én daarbuiten tot politieke verantwoordelijkheid en samenwerking komen. Alfabetiseringsstrategieën zouden een gedeelde verantwoordelijkheid moeten zijn van verschillende spelers in de hele samenleving en de overheid; alle leeftijden beslaan en los staan van politieke agenda's.

DE WEG VRIJMAKEN VOOR GELETTERDHEID

Europa zou meer ambitie moeten tonen en moeten streven naar functionele geletterdheid voor iedereen. Dit betekent dat iedere visie naar 100% functionele geletterdheid zou moeten streven. Overheden, scholen, werkgevers en niet-gouvernementele organisaties (ngo's) zouden zich tot het verwezenlijken van deze doelstelling moeten verbinden. In het kader van dit proces:

- zouden maatschappelijke organisaties en het onderwijsveld moeten samenwerken om vanuit gezamenlijke visie geletterdheid te verbeteren;
- zouden de EU-lidstaten coherente alfabetiseringsstrategieën moeten uitwerken, gebaseerd op een gecombineerde en gezamenlijke beleidsvoering van ministeries en organisaties, die geletterdheid niet alleen in de kern van het onderwijs maar in de kern van alle relevante beleidslijnen van de overheid plaatsen;
- moeten deze strategieën alle leeftijden beslaan: van jonge jaren tot schooltijd en volwassenheid;
- moet bewustwording van het probleem en de bestrijding van het taboe dat nog altijd rond leeft, een vast onderdeel zijn van de strategische aanpak. Hiertoe dient de staat van geletterdheid onder de bevolking in kaart gebracht en voortgang bijgehouden worden;
- dienen deze strategieën een passend budget en een langetermijnkader voor nationale, regionale en lokale actie te krijgen; en
- is politieke betrokkenheid van bovenaf nodig om het thema op de agenda te krijgen, dit in de hele maatschappij zichtbaarheid te maken, en impulsen te geven en behouden voor initiatieven op dit gebied.

AANBEVOLEN MAATREGELEN EN ACTIES

Na een uitgebreide analyse van onderzoeksresultaten doet de EU-expertgroep van deskundigen over alfabetisering een aantal aanbevelingen. Drie overkoepelende aanbevelingen gelden voor alle leeftijdsgroepen:

1. Een geletterde omgeving creëren

Een geletterde omgeving betekent dat boeken en ander leesmateriaal beschikbaar moeten zijn thuis, op school, in de bibliotheek en daarbuiten, op papier en online. Dit geldt bijvoorbeeld ook bibliotheken in onconventionele plaatsen zoals winkelcentra of treinstations. Ouders hebben hulp nodig om hun vaardigheden te verbeteren en het zelfvertrouwen te krijgen om hun kinderen te helpen in hun taalontwikkeling en aan te zetten om voor hun plezier te lezen. Beleid rondom leesbevordering moet worden uitgebreid, om meer mensen aan te zetten tot lezen en de toegang tot boeken te vergroten. Daartoe kunnen mediacampagnes, boekenbeurzen, openbare lees-evenementen, wedstrijden en boekenprijzen worden georganiseerd. We moeten alle belanghebbenden in de samenleving – van ouders tot beleidsmakers, van sociale en medische diensten tot het onderwijsveld, en van de betrokken personen zelf tot het bedrijfsleven – ervan overtuigen dat hun inzet cruciaal is voor het bevorderen van lezen en schrijven, en dat met de juiste aanmoediging en steun iedereen dit kan leren.

2. Het niveau van het lees- en schrijfonderwijs verbeteren en meer ondersteuning bij het lezen geven

Het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs begint met de invoering van hoge diplomaveisten voor alle docenten. De initiële training en professionele ontwikkeling van alle docenten zou expliciet ook aspecten van (digitale) geletterdheid moeten omvatten. De lerarenopleidingen zouden meer aandacht moeten besteden aan verschillende leerstrategieën voor lezen en schrijven, beoordelingstechnieken en methoden om problemen met lezen en schrijven te diagnosticeren.

Onderwijs van een hogere kwaliteit kan het probleem van de geletterdheid aanzienlijk helpen terugdringen. De sleutels tot deze doelstelling zijn:

- het onderwijs tot een aantrekkelijk beroep maken en docenten selectief aanwerven;
- docenten een hogere mate van autonomie geven; en
- erop toezien dat docenten deze autonomie goed gebruiken door hen een uitstekende opleiding te verschaffen, zowel initieel als gedurende hun verdere loopbaan.

Om hen in deze taak bij te staan moeten we:

- aan de initiële opleiding en de professionele ontwikkeling van leraren in het basis-, middelbaar en volwassenenonderwijs een groot aantal onderwijsstrategieën toevoegen die specifiek op geletterdheid zijn gericht, inclusief digitale aspecten, beoordelingstechnieken en methoden om problemen met lezen en

schrijven te diagnosticeren; en de capaciteiten van deze leraren vergroten om met ouders te communiceren over het werk op school en hoe ze dit thuis kunnen ondersteunen;

- de vroege diagnose van sensorische, taalkundige en cognitieve moeilijkheden verbeteren, om een effectievere onderwijssteuning voor alle lees- en schrijfmoeilijkheden te verschaffen;
- het opzetten van alfabetiseringsstrategieën die voor de hele school gelden, stimuleren en ondersteunen, waarbij de hele school expliciet betrokken wordt bij het verbeteren van de lees- en schrijfprestaties;
- een coherent onderwijsprogramma uitwerken om geletterdheid te bevorderen, van de voor- en vroegschoolse educatie tot het volwassenenonderwijs;
- uiteenlopend leesmateriaal gebruiken, van elektronische tot gedrukte media, van klassieke literatuur tot kranten en strips;
- voldoende tijd uittrekken voor leesonderwijs en voor vrije leesactiviteiten, waarbij de leerlingen hun eigen leesmateriaal en -tempo kunnen kiezen;
- leeftijd gerelateerde normen instellen en beoordelingsinstrumenten verstrekken om leraren te helpen de vooruitgang en eventuele verdere behoefte aan begeleiding te meten, en erop toezien dat deze begeleiding voorhanden is;
- doorlopende leerlijnen in lees- en schrijfonderwijs doorvoeren in het hele onderwijsprogramma, zodat deze aspecten ook aan de orde komen in andere vakken van het middelbaar onderwijs, of het nu een academische of een beroepsopleiding betreft; en
- een lesprogramma voor alfabetisering van volwassenen ontwikkelen. Voor volwassenen zouden deze programma's zich moeten concentreren op het verwerven van lees- en schrijfvaardigheden aan de hand van praktische en/of praktijkvoorbeelden uit het dagelijks leven.

3. Deelname en inclusiviteit vergroten

Om een eerlijker en een meer inclusieve deelname in het lees- en schrijfonderwijs te bewerkstelligen, moeten we de volgende kloven overbruggen:

De sociaaleconomische kloof: arme en achtergestelde kinderen zijn over het algemeen minder geletterd. De kloof die veroorzaakt wordt door deze sociale achterstand is de belangrijkste kloof die Europa op het gebied van geletterdheid moet overbruggen. Met een eerlijker onderwijs dat toegang verschaft tot een betaalbare en goede voor- en vroegschoolse educatie (VVE), waar vroege selectie naar vermogen en zittenblijven worden vermeden, en waar de kinderen alle hulp en materiaal krijgen die zij nodig hebben (bijvoorbeeld door het financieren van boeken, kleding en lunches), kan deze kloof worden gedicht.

De migrantenkloof: veel, maar niet alle migranten zijn minder geletterd in de taal van het land waarnaar zij verhuisd zijn. Om dit aan te pakken moeten nieuwkomers – volwassenen en kinderen – toegang krijgen tot toetsen die hun taalvaardigheid en hun geletterdheid vaststellen, en moeten zij op basis hiervan taalonderwijs krijgen dat is afgestemd op hun individuele behoeften. Voor migrantenouders zouden in de wijk welzijnsactiviteiten moeten worden opgezet, waar de scholengemeenschap bij betrokken is. Tweetaligheid is zeer waardevol en dient te worden gezien als een voordeel voor de verdere taalontwikkeling; migranten moeten aangemoedigd worden hun taalbegrip bij te houden en er trots te zijn.

De genderkloof: in de tienertijd is bij jongens het niveau van geletterdheid minder goed ontwikkeld en neemt het af. Deze genderkloof draait in de eerste plaats om motivatie en inzet. Daarom moet het materiaal voor deze groep aantrekkelijker worden gemaakt, met meer gebruik van digitale bronnen, om het lezen en schrijven beter te laten aansluiten bij de voorkeuren van alle jongeren, en van jongens in het bijzonder. Er moeten meer mannelijke rolmodellen bij de alfabetisering worden betrokken en er moeten in het onderwijs meer mannen worden aangetrokken.

De digitale kloof: arme en achtergestelde mensen hebben minder toegang tot het internet en gebruiken ze het minder om te leren en meer voor het amusement. Ook bestaat er voor veel kinderen een kloof tussen het lees- en schrijfonderwijs op school, waar ze gedrukte media gebruiken, en het digitale lezen en schrijven thuis. Voor volwassenen kan het verbeteren van lees- en schrijfvaardigheden in de context van digitale vaardigheden een drietal voordelen opleveren: ze ontwikkelen zelf digitale vaardigheden, ze krijgen meer toegang tot de wereld van sms, e-mail enz., en ze ontwikkelen kritische vaardigheden om online informatiebronnen op waarde te schatten.

Daarom zouden in de klas en in het volwassenenonderwijs meer ICT in formele en niet-formele zin moeten worden gebruikt om de leerlingen te motiveren tot lezen en schrijven. Op alle niveaus zouden de docenten over de vaardigheden moeten beschikken om ICT in het lees- en schrijfonderwijs te integreren. Uitgevers en softwarefabrikanten zouden een gevarieerde digitale leesomgeving moeten creëren met meer gebruik van ICT in het onderwijs – dus niet uitsluitend voor amusement.

DE AANPAK VAN SPECIFIEKE PROBLEMEN: GELETTERDHEID VOOR ALLE LEEFTIJDEN

Elke leeftijdsgroep – jonge kinderen, basisschoolleerlingen, tieners en volwassenen – kampt met specifieke uitdagingen bij het verwerven van lees- en schrijfvaardigheden. Het rapport bespreekt deze specifieke aspecten voor afzonderlijke leeftijdsgroepen in detail. Onze aanbevelingen per leeftijdsgroep zijn als volgt:

JONGE KINDEREN

1. Het gezin stimuleren en ondersteunen

Lees- en schrijfprogramma's voor het hele gezin opzetten om de vaardigheden van de ouders op het gebied van geletterdheid en ouderschap te verbeteren en een cultuur te creëren waarin voor het plezier wordt gelezen. Taalcursussen aanbieden voor ouders die de taal van de school niet spreken.

Samenwerken met het bedrijfsleven, met ngo's en met gezinsondersteunende diensten (bv. gezondheidszorg) teneinde de ouders bij alfabetiseringsprogramma's te betrekken. De verantwoordelijken voor gezinsondersteunende diensten de middelen verschaffen om kinderen én ouders bij te staan in de ontwikkeling van hun lees- en schrijfvaardigheden.

2. De kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) verbeteren en dit gratis toegankelijk maken

De investering in VVE van hoge kwaliteit is een van de beste investeringen in Europa's toekomstig menselijk kapitaal die lidstaten kunnen doen. VVE moet gratis beschikbaar zijn voor alle kinderen. Hoge kwaliteit betekent dat het personeel een goede opleiding heeft genoten en dat het lesprogramma zich concentreert op taal, psychomotorische en sociale ontwikkeling en ontluikende lees- en schrijfvaardigheden, voortbouwend op de natuurlijke ontwikkelingsstadia van het kind.

3. Vroegtijdig testen op problemen in lezen en schrijven

Erop toezien dat bij alle jonge kinderen het gehoor, zicht en spraak op de juiste leeftijden getest worden, en dat problemen zo vroeg mogelijk worden gecorrigeerd. Een systeem opzetten waarbij de kinderen vroegtijdig worden gescreend op taal- en pre-alfabetiseringsvaardigheden en waarbij de kinderen die het risico lopen achterop of uitgesloten te raken, worden geïdentificeerd en ondersteund in taalontwikkeling.

4. Samenwerken tussen belanghebbenden waarbij het kind centraal staat

De samenwerking stimuleren tussen VVE-instellingen, ouders, gezondheidsdiensten, bibliotheken en andere organisaties die een centrale rol spelen in de levens van jonge kinderen en hun ontwikkeling. Steun geven aan de invoering en uitbreiding van programma's voor het doneren van boeken.

KINDEREN TIJDENS PRIMAIR ONDERWIJS**1. Het aantal leraren die zijn gespecialiseerd in leesvaardigheid vergroten en alle leraren in het basisonderwijs stimuleren hun capaciteiten uit te breiden**

Een gespecialiseerde functie van „leraar leesvaardigheid” creëren. Deze leraar zou vervolgens de overige leraren van basis- en middelbaar onderwijs kunnen bijstaan bij het verbeteren van de geletterdheid. Maatregelen ontwikkelen om het aanzien en de aantrekkelijkheid van het beroep van basisschoolleraar te vergroten, bv. door goede salarissen, goede arbeidsomstandigheden en hogere diplomaveristen.

Erop toezien dat alle nieuw afgestudeerde docenten een masterdiploma bezitten met vaardigheden zoals het kritisch evalueren van onderzoeken op het terrein van lezen en schrijven, nieuwe onderwijsmethoden, het afstemmen van het onderwijs op de taalkundige verscheidenheid van de leerlingen en het betrekken van de ouders bij de lees- en schrijffactiviteiten van hun kinderen op school.

2. Vroegtijdige interventie

Leeftijdgerelateerde minimum normen instellen voor lees- en schrijfvaardigheden, ondersteund door beoordelingen om de individuele alfabetiseringsbehoeften vroegtijdig te kunnen meten. Slecht presterende leerlingen en scholen zo vroeg mogelijk de begeleiding geven die ze nodig hebben. Ouders helpen om leerproblemen te begrijpen en beter met de scholen samen te werken aan een oplossing. De opvattingen rond dyslexie veranderen, met een verschuiving van een medische naar een educatieve ondersteuning van moeizame lezers.

3. Motiveren om te lezen

Erop toezien dat de lesprogramma's en -methoden aandacht besteden aan het motiveren van lezen en schrijven, gecombineerd met een hoge succesverwachting, teneinde leerangst te vermijden en zelfvertrouwen op te bouwen. School- en klassenbibliotheken aantrekkelijke en uitdagende leesmaterialen verschaffen zodat alle leeftijdsgroepen en verschillende interesses kunnen worden bediend. ICT en digitale leesinstrumenten gebruiken, op school en bij gezinsactiviteiten thuis. Campagnes en programma's opzetten om middelen, begeleiding en leesvrijwilligers ter beschikking te stellen voor achtergestelde ouders en leerlingen, in de context van alfabetiseringsprogramma's voor het hele gezin.

TIENERS**1. Van elke leraar een leraar lees- en schrijfvaardigheid maken**

De onderwijsmethode en -didactiek aanpassen zodat lezen en schrijven in het hele onderwijsprogramma als basisvaardigheden worden gedoceerd. Docenten bewust maken van het belang van geletterdheid voor alle vakken, teneinde alle docenten te stimuleren om lezen en schrijven als deel van hun verantwoordelijkheid te zien, ongeacht het vak dat zij onderwijzen. Leesvaardigheid doorvoeren over het gehele studieprogramma, zodat aspecten van lezen aan bod komen in alle vakken van het middelbaar onderwijs, of deze nu academisch zijn of meer beroepsgericht.

2. De juiste materialen aanbieden om alle lezers, jongens in het bijzonder, te motiveren

Leesmateriaal aanbieden dat steeds gevarieerder wordt, van stripverhalen tot klassieke literatuur, van sms tot e-boeken. Digitaal lezen op alle scholen in Europa tot deel van de norm maken. Taal- en literatuurdocenten de vaardigheden verschaffen om in hun klassen meer ICT te gebruiken.

3. Samenwerking tussen school en bedrijfsleven stimuleren

De samenwerking tussen scholen en bedrijven bevorderen, stimuleren en vereenvoudigen, om leerlingen aan te tonen hoe fundamenteel lees- en schrijfvaardigheid is voor hun persoonlijke ontwikkeling en om een baan te krijgen en te behouden.

DE AANPAK VAN SPECIFIEKE PROBLEMEN: GELETERDHEID VOOR ALLE LEEFTIJDEN

VOLWASSENEN

1. Systemen opzetten om het niveau en de vaardigheden van volwassenen op het gebied van geletterdheid te volgen

Data ontwikkelen over het niveau van geletterdheid onder de volwassen bevolking. Nationale en regionale onderzoeken en monitoring opzetten om groepen te kunnen identificeren die speciale aandacht vereisen en toekomstige strategieën te kunnen plannen. Als onderdeel hiervan, speciale aandacht besteden aan het niveau van geletterdheid en de cijferkennis van achtergestelde jongeren en overtreeders, jongeren én volwassenen. De resultaten van internationale onderzoeken zoals het aankomende PIAAC-onderzoek (internationaal onderzoek dat de kennis en vaardigheden van volwassenen in kaart brengt) gebruiken om beleid te stimuleren. Succesvolle voorbeelden uitwisselen en een vraag creëren onder partijen die nog niet betrokken zijn.

2. Breed communiceren over het belang van betere geletterdheid onder volwassenen

Het beleid en de strategieën voor laaggeletterde volwassenen versterken. Directe en indirecte communicatie gebruiken om volwassenen aan te moedigen hun lees- en schrijfproblemen onder ogen te zien en stappen nemen om deze vaardigheden te verbeteren. De media moet het taboe doorbreken dat rond laaggeletterdheid hangt, gericht op zowel autochtone EU-burgers als migranten. Het bewustzijn van de maatschappij moet worden vergroot: samenwerken met ngo's, media, werkgevers, burgerorganisaties en beroemdheden om problemen én oplossingen zichtbaar te maken.

3. Het beroep van docenten in lees- en schrijfvaardigheid voor volwassenen versterken

Het beroepsprofiel van de docent lees- en schrijfvaardigheid voor volwassenen verbeteren door op maat gemaakte initiële training en professionele ontwikkeling, goede carrièrekansen en een passende vergoeding. Gepaste onderwijs- en leermaterialen vervaardigen en deze gratis aanbieden. Onderwijsprogramma's en beoordelingsmethoden ontwerpen die de volwassen leerling aanspreken. Vrijwilligers helpen om pedagogische vaardigheden te verwerven en specifieke programma's te steunen die gericht zijn op volwassenen met leesproblemen.

4. Toezien op een breed en gevarieerd aanbod van leermogelijkheden

Volwassenen een verscheidenheid aan gepersonaliseerde leermogelijkheden aanbieden, met de juiste lengte en in het juiste tempo, op voor hen passende tijden, in een passende omgeving en met ICT-ondersteuning, en bij voorkeur verband houdend met hun leven of werk. Nationale en regionale wetgeving benutten om een grotere toegang tot financiering en ondersteuning te krijgen voor hoogwaardige lees- en schrijfvaardigheid cursussen voor volwassenen. Samenwerken met andere ministeries en met lokale en regionale autoriteiten, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties, om een einde te maken aan institutionele barrières. Samenwerken met werkgevers om geletterdheid onder hun werknemers te bevorderen en incentives verschaffen om de sociale partners te laten meewerken aan het ontwikkelen van lees- en schrijfvaardigheidsprogramma's op het werk. Instellingen voor beroepsopleiding en docenten van deze instellingen stimuleren om lees- en schrijfvaardigheden op te nemen in hun programma's. Niet-formeel en informeel onderwijs erkennen, een premie instellen voor de prestaties van volwassenen op het gebied van ervaringsleren en de erkenning van eerder verworven competenties. Effectieve programma's ontwikkelen om de lees- en schrijfvaardigheden van werkloze jonge volwassenen en overtreeders met laaggeletterdheid te verbeteren.

ENGELSTALIGE EXEMPLAREN VAN HET VOLLEDIGE RAPPORT KUNNEN WORDEN VERKREGEN VIA <http://ec.europa.eu/education/literacy>

Europese Commissie

EU Expertgroep van deskundigen over alfabetisering.
Samenvatting, september 2012

Luxemburg: Bureau voor Publicaties van de Europese Unie
2012 — 16 blz. — 21 x 29 cm

ISBN 978-92-79-25516-8
doi:10.2766/36842

Meer informatie over de Europese Unie is verkrijgbaar op het internet (<http://europa.eu>)
Luxemburg: Bureau voor Publicaties van de Europese Unie, 2012
© Europese Unie, 2012

De inhoud van deze samenvatting geeft niet het officiële standpunt van de Europese Unie
weer. De verantwoordelijkheid voor de informatie en standpunten in de publicatie ligt
uitsluitend bij de auteurs.

Overneming met bronvermelding toegestaan.



